

ESKİ DEFTERLER

Kâzım YETİŞ*

1969-1970 öğretim yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne geldiğim zaman, bugün Hakkın rahmetine kavuşmuş ve Allah uzun ömürler versin hayatta olanların bazıları, benim bugün ulaştığım yaşa henüz gelmemişlerdi. Hocalarımızdan, hocalarını pek dinlediğimizi söyleyemem. Derslerde değil ama sohbetlerinde rahmetli Mehmet Kaplan, Köprülü ve Tanpınar'dan ara sıra bahsedirdi. Bunun için bizden evvelki Türkoloj öğretimi hakkında pek fazla bilgiye sahip değiliz. Öğrencilerimin dikkatini ne kadar çeker bilemiyorum ama derslerde sık sık hocalarımın bahseder, onlara atıflarda bulunurum. Bundan da iftihar eder, zevk alırım.

Belki belli bir yaşa gelmenin de etkisiyle öğrencilik yıllarımı, dersleri ve hocalarımı yazmak, ilgilenenlerle paylaşmak istedim.

Bizim öğrencilik yıllarımız Türkiye'nin en karmaşık dönemleriydi. 1960 Anayasasının sağladığı 'aşırı özgürlük' ten faydalanma devlet yıkıcılığına kadar uzanıyordu. Sonradan pek çok kimsenin içine sindiremediği 12 Mart Muhtırası olmasaydı her hâlde mezun olamazdık. 1969, 1970 Edebiyat Fakültesinin de en karışık dönemi idi. Rahmetli Yusuf İmamoğlu, son sınıf öğrencisi iken bu devrede öldürülmüştü. Her gün bir cenaze alayında idik. Tabî buradaki maksadım o siyasî kaosu anlatmak değildir. Bunları, bugünün öğrencilerinin zamanlarının kıymetinin farkına varmaları için yazdım. Biz istesek de günlerimizi değerlendiremezdik. Bugünkülerin ise boş zamanları olmasa gerek.

Birinci sınıfta rahmetli Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan dersimize geldi. Fuzûlî'nin şiirlerini çok güzel tahlil ederdi. En fazla zevk aldığımız derslerden biri idi. Bazen tahtada çok güzel şekiller de yapardı. Beyitlerin arasından nice menkıbe, hadis, ayet uçuşurdu. O irtibatları nasıl kurardı anlamaya çalışır ve dikkatle not alırdık. Ali Nihat hoca ikinci sınıfta da dersimize bir müddet geldi. Defterimi uzun zaman sakladım. Zaman zaman karıştırdım. Fakat Hoca'nın Fuzûlî Divanı Şerhi

* Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

çıkınca o eksik defter sırttı. Gördük ki Hocanın notları neşredilmişti. Söylenenleri aynen kaydetmek tabiatıyla zordu. Yalnız yıllardır o tatlı sesi kulağımdan silinmez, o zarif tavırları ile silueti gözümün önünden gitmez. Türkoloji koridorunun en zarif hocası olduğunu söylersem inşaallah diğerlerini incitmiş olmam.

Prof. Dr. Fahir İz, yanılmıyorsam birinci sınıfta sadece bir sömestr dersimize geldi. Zihnimde pek bir şey kalmadı. *Eski Türk Edebiyatında Nazım* kitabının giriş kısmında, eski Türk edebiyatının kaynakları üzerinde dururken Kur'an'dan aldığı örneklerin, mutlaka tefsir edilmesi ve iniş sebeplerine gidilmesi gerekli ayetler olduğu ta o zaman dikkatimi çekmiş ve sebebini bir türlü anlayamamışım.

Prof. Dr. Abdülkadir Karahan, birinci sınıfta dersimize gelmedi. İkinci, üçüncü sınıfta biraz mukayeseli edebiyat, biraz halk edebiyatı ile ilgili notlar dikte ettirdiğini hatırlıyorum. Ama yazdırdıklarından çok hocanın cerbezeli nutukları, gezdiği renkli ülkeler ve tanıdığı, hele öğrencisi olan renkli simalar hatırdadır. Ayrıca iki yaz eski edebiyatla ilgili bütün makaleleri nasıl özetlediğimi, bizden evvelkilerin notlarını elde edişimi unutmam mümkün değil. Maalesef o defterimi benden sonrakilerden birine verdim, bir daha geri gelmedi.

Prof. Dr. Ali Alpaslan o zaman doçentti. Bir iki dersimize geldiğini, bir iki beyti de tahtaya yazdığını hayal meyal hatırlıyorum.

Prof. Dr. Âmil Çelebioğlu bir ara dersimize geldi. Çelebiliğine bütün sınıf hayrandı. Bir bayram arifesinde bize okuduğu bir iydiyyeyi hiç unutmadım. Galiba Nail adlı bir arkadaşınınmış.

Tebrik ederim ydını sultanım efendim
Ben dost-ı vefadara duahanım efendim
Allah nice bayramlara dertsiz ve kedersiz
İrsal ede ey nükte-sühandanım efendim.

Prof. Dr. Mehmet Çavuşoğlu, hiç dersimize gelmedi, dolayısıyla hocamız olmadı. Galiba o sıralarda yurt dışında idi. Doktorasını bitirip bitirmediğini bilmiyorum.

Prof. Dr. Muharrem Ergin, o sıralarda doçentti. O anarşi döneminde bir belki de iki saatlik bir dersde Türk Dil Bilgisi kitabından 200 sayfayı anlattığını hatırlıyorum. Yine hatırlıyorum ki birinci sınıfta hemen hiçbir cümle tahlili yapamadık, ama sorularımızda cümle tahlili vardı. Hoca sonraki yıllarda bizi Orhun Abideleri'nin, Kutadgu Bilig'in hatta Ali Şîr Nevâî'nin dünyasında çok dolaştırdı. Fakat biz onun en güzel konuşmalarını, hitabetini okul dışındaki konferanslarında özellikle Kubbealtı Akademisi'nde dinlerdik. Hoca fevkalâde güzel bir hatipti. Sertifika imtihanımızda Orhun, Uygur yazısı ve metinlerinden, Çağatay edebiyatından aynı anda imtihan olmanın iftiharını hep duyacağım.

O zaman doktor asistan olan Prof. Dr. Kemal Eraslan, birinci sınıfta Muharrem Ergin'in *Osmanlıca Dersleri* kitabından bir iki metin okuttu ve sonra kayboldu; bir daha da dersimize gelmedi.

Ama kendisinden ikinci üçüncü sınıfta Nehcü'l-Ferâdis'i okuduğumuz Türkolojinin büyük kaybı Ali Fehmi Karamanlıoğlu ne espirili hoca idi. Onun derslerinde sıkılmak mümkün değildi. Kuru dil derslerini zevkli ve eğlenceli kılan Karamanlıoğlu'ndan Sekiz Yükmek'i de okumuştuk.

Prof. Dr. Ahmet Caferođlu, sevimli miydi kestiremiyorum. Birinci sınıfta diyaloktoloji üzerinde durdu. Nüansları ne kadar kavradığımızın pek farkında değilim. Ama daha sonraki sınıflarda Türk Dili Tarihi derslerinde onu biz Orta Asya bozkırlarında bazen Yusuf Has Hacip, bazen Kaşgarlı Mahmut, bazen Ahmet Yesevî, bazen Ahmet Yükneki ile dolaşır hayal ederdik. Biz bu gezinti de var mıydık hatırlayamıyorum. Hoca her ne kadar 'Turan' kelimesinin anlamını farklı yorumlasa da gönlümüz Turan illerindeydi. Caferođlu'nun epey zaman idrak edemediğimiz cümlelerinden birisi "benim tanımadığım dostum..."diyerek bir Türkolođdan bahsetmesiydi. Sonraları anladık ki Hoca eserlerini okuduğu, belki mektuplaştığı fakat vicahî olarak henüz tanıma imkânı bulamadığı bir meslektaşından bahsediyordu. En çok hoşumuza giden cümle veya tavırlarından birisi de "bu kelimeyi ben beyle izah ederim, bizim Meherrem şöyle düşünür, Necmi ise henüz doçent olmamış Necmettin Hacıeminoğlu -şu şekilde açıklar" sözleriydi. Öđrencilerine değer verir onların benimsemediği görüşlerini bile zikrederdi.

Prof. Dr. Faruk Kadri Timurtaş, müstesnalardan bir müstesna, çelebilerden bir çelebi idi. Onun okuttuğu metinlerden çok tontonluğu, yüzünün güzelliği, tebessümü, zarafeti dikkatimizi çeker, hayranlığımızı celbederdi. Eski Anadolu Türkçesi metinleri onun varlığıyla munisleşirdi.

O zamanlar doktor asistan olan Prof. Dr. Mertol Tulum, Osmanlı Türkçesi dersinde bıkip usanmadan Arapça kelimelerin ilâllerini çok güzel bir şekilde anlatırdı.

Daha sonra Arapça ve Farsçanın Osmanlı Türkçesi içindeki yerini yine o zamanlar asistan doktor olan Ahmet Topalođlu ile tamamlamaya çalıştık. Biz birinci sınıfta iken Topalođlu yoktu. Galiba biz ikide veya üçte iken asistan olmuştu.

Necmettin Hacıeminoğlu, Türk Dili yadigârları ile bizi 'akl-ı tîz-per' gibi mazi ve hâl-i hazır arasında seyahat ettirirdi.

Prof. Dr.Sadettin Buluç, mükemmel bir hoca idi. Dersimize az gelmişti -sanırım yurt dışında idi-ama gerek Eski Anadolu Türkçesinde, gerek diyalektolojide dersin insan zihninde yer etmesini sağlayacak bir anlatış tarzına sahipti. Hocalığı artist gibi algılıyor ve yapıyordu.

İhtisas yaptığım alanın hocalarını özellikle en sona bıraktım. Yalnız bu andığım hocalarımın hiçbirinin-Ali Nihat Tarlan'ın notlarını Fuzûlî Divanı Şerhi yayımlanıncaya kadar sakladığımı söylemiştim- ders notunu sakladığımı söyleyemem. Bazıları belki bir müddet kaldı, sonra alan belli olunca zamanla kayboldu veya işgal ettikleri yerleri, arkadan gelenlere yer açmak için, terk ettiler.

Yeni Türk Edebiyatı Kürsüsü veya bugünkü adı ile anabilim dalı hocalarına gelince...

O zaman henüz asistan olan Prof. Dr. İnci Enginün, bazı seminer dersleri-mize geldi. Kütüphanelere gitmeden, sınıfta İstanbul kütüphanelerini bize o tanıttı. Daha sonraki yıllarda Abdülhak Hamit'in bazı şiirlerini de onunla okuduk. Biz onu bir hoca olarak değil bir abla olarak görür ve severdik, kız arkadaşlarımızın idoluydu.

Prof. Dr. Birol Emil doktor asistandı. Seminer derslerimize geldi ve çeşitli metinler okuttu. Bu metinler arasında Tevfik Fikret'in *Karilerime*, *Süha ve Pervin*; Cenap Şahabettin'in *Takâzâ-yı Üslûb*, *Hayal-i Yâr*, *Temâşâ-yı Leyâl*, *Makdem-Yâr*, *Diyojen'e*, *Son Arzu* şiirleri vardı. Defterimde bu andığım metinlerin eski yazıları, yeni yazıları, kelimeleri-ki bunları biz hazırlamış olarak gelirdik-var. Bunları artık saklamanın her hâlde bir anlamı kalmadı diye düşünüyorum. Bir de Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *19 uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi*'nin bibliyoğrafyasını tesis etmek maksadıyla bizlere, eserde söz konusu edilen şahsiyetlerin bibliyoğrafyalarını yaptırmıştı. Böylece kütüphanede çalışma zevkini tatmıştık. Sisli bir gün derse biraz geç gelmiş, kalan zamanda Tevfik Fikret'in *Sis* şiirini okumuştur.

O zamanlar doçent olan Prof. Dr. Ömer Faruk Akün, birinci sınıftan itibaren dört sene dersimize geldi. Birinci sınıfta edebî eser nedir sorusunun cevabını epey bir araştırmış ve edebiyat tarihinin meselelerine yönelmiştik. Ama doğrusunu söylemem gerekirse Akün Beyin birinci sınıfta bize anlattıklarını pek kavrayabilmiş değildik. Authentique ve apocryphe eserlerin daha doğrusu metinlerin ne olduğunu ancak çok sonraları G. Lanson'un *İlimlerde Usul Edebiyat Tarihi* (trc. Yusuf Şerif, İstanbul, 1937) adlı kitapçığını okuduktan sonra anlayabildim. İkinci sınıfta XIX asır Türk edebiyatı tarihinde değişme ve buradaki mühim simaları göreceğiz diye derse başlayan Akün Bey; Şinasî, Namık Kemal, Recaâîzâde Mahmut Ekrem, Abdülhak Hamit'i çok genel hatlarıyla tanıttı ve Türkçülüğe uyanışa örnek olarak Ali Suavi, Süleyman Paşa, Ahmet Vefik Paşa ve Şemseddin Sami'den bahsetti. Şinasî, Namık Kemal ve Abdülhak Hamit'ten hiç metin yok defterimde. Okuduğumuzu da hatırlamıyorum. Ama Recâîzâ'den *Bilmem Kiminçün Ağlarım*, *Bu da Bir Şi'r-i Muhzin-i Diger* ile *III. Zemzeme* mukaddimesinin eski yazı metinleri var. Bunlardan ikincisinin tahlil edildiği notlardan anlaşılıyor. Faruk Akün bütün derslerde, dersin bitimine 10-15 dakika kala dersi keser ve bizleri soru sormaya mecbur ederdi. Ona göre problemi olan soru sorardı. Okuyan ve düşünenin problemi olurdu. İki saatlik ders bazen üç saati bulurdu; bizde soru sormaya takat kalmazdı. Ben ara sıra soru sorardım ama uzayan dersden sıkılan arkadaşlardan epey azar işitirdim. 1971-1972 öğretim yılında üçüncü sınıfta idik ve Faruk Bey bize bu sene Servet-i Fünun dersini okuttu. Edebiyat tarihi anlayışı içinde Türk kültürünün çeşitli meseleleri hep gelir giderdi. Servet-i Fünunun teşekkülü, kadrosu bu derslerin ilk konularıydı. Cenap Şahabettin'den Temaşâ-yı

Hazan, Elhan-ı Şita, Makdem-i Yâr, Yakazât-ı Leyliyye, Riyah-ı Mesâ, Temaşa-yı Leyal, Terane-i Mehtab manzumelerinin; Tevfik Fikret'ten Derd-i Nihan, Leyli Veda, La Dans Serpantin şiirlerinin eski yazı metinleri, yeni yazıları ve kelimeleri var. Bunlardan bazılarının da tahlil edildiği anlaşılıyor. Daha sonra her hâlde devreyi tamamlamış olmak için Mehmet Emin Yurdakul'un *Cenge Giderken yahut Anadolu'dan Bir Ses, Biz Nasıl Şiir İsteriz* şiirleri okunmuş, kısaca Fecr-i Ati'den söz edilmiş, sonra Ziya Gökalp'ın *Turan*, Köprülü'nün *Sarı Gece* şiirlerini takiben yine Gökalp'ın *Sanat* manzumesi¹ni tahlil etmişti. Faruk Bey son sınıfta

1 *İlmî Araştırmalar*'ın bundan önceki yani 11. sayısında Sayın Hocam Prof. Dr. Ömer Faruk Akün, "Kaçınılmaz Bir Açıklama" yapmak ihtiyacını duymuş ve burada yine *İlmî Araştırmalar*'ın kendisine "Türkoolojiye katkılarından dolayı şükran ve saygıyla" sunulan 8. sayısında (İstanbul 1999) çıkan Millî Edebiyat Anlayışı başlıklı yazıyı kastederek "Fakültemde yıllar boyu okuttuğum "Millî Edebiyat" dersinin, yüzlerce öğrencinin not defterine geçmiş, pek çok yazılı imtihan sorusuna temel teşkil etmiş açıklama ve esaslarının, derginizin dahlî ve iradesi olmaksızın, bir başka imza tarafından sahiplenilerek yayımlandığını dehşetle gördüm" demektedir. Bu açıklamadan önce, benim Kıbrıs'ta olduğum sıralarda, bu konunun ayyuka çıktığı, çeşitli mahfillerde, çeşitli vesilelerle Akün Beyin bunu ilân ettiği hep biliniyordu. Hatta Kıbrıs'tan geldiği Ankara'daki bir karşılaşmamız sırasında Faruk Bey her zamanki hâliyle-müdafaa demiyorum-konuşma fırsatı bile vermeden bir yığın söz söylemişti. Sırf tatlıya bağlamış olmak için "Çaldımsa da mîri malı çaldım hocam, verin elinizi öpeyim" demiş ve elini öpmüş isem de eylülde İzmir'deki bir toplantıda yine neler düşünmüş ise elini vermemişti. "Kaçınılmaz Bir Açıklama" ile bana söz söyleme fırsatı verdiği için Akün Bey'e teşekkür etmem gerek.

Bir defa "yıllar boyu"ndan ne kastedildiğini bilmiyorum. Zira benim öğrencilik yıllarımdaki dersin adının Millî Edebiyat olduğunu söyleyecek durumda değilim. Yukarıda da ifade edildiği gibi 3. sınıfta veya 5-6. sınıfta Servet-i Fünun'dan sonra edebiyat tarihini tamamlamış olmak için Mehmet Emin Yurdakul, Ziya Gökalp ve Köprülü'den birer ikişer metin okuttunuz. Bu çerçevede Biz Nasıl Şiir İsteriz ile Sanat manzumeleri de okundu. Defterimdeki notlar bunlar. Daha sonraki yıllarda Millî Edebiyat dersi okuttuğunuzu biliyorum. O zaman da ben öğrenci değildim. Başka bir öğrenciden, üstelik artık bu benim de öğrencim olabilir, sizin ders notlarınızı alıp yayımlamam için her hâlde aptal olmam gerek. Bir hoca bir öğrenciden bir başka hocanın notlarını alacak ve yayımlayacak.. biraz gülünç değil mi? Ayrıca hangi öğrenci sizin "açıklama ve esaslarınızı" bu ölçüde zaptedebilir? Herkes daha doğrusu bütün öğrencileriniz bilir ki siz çok yavaş ders anlatırsınız ama not tuturmazsınız. Ben öğrenci iken sizin derslerinizde tuttuğum notları o gün veya ikinci gün temiz çekirdim. Aksi takdirde çok süratli yazılmış bu yazıları okuyamazdım. Öyle bir notum yakın zamana kadar duruyordu. Konferans, ders başkaları tarafından şu veya bu şekilde kullanılmayacaksa o zaman niye ders veya konferans veriyoruz. Üstelik siz ders notlarınızı kendiniz çoğaltıp öğrenciye dağıtmış değilsiniz. Bunları notlarınızı neşrettiğim için değil, mantığınızı anlamakta zorlandığım için söylüyorum.

"Kaçınılmaz Bir Açıklama" nın devamında şöyle deniyor: "Konu ile ilgili gerçekleştireceğim yayına karşı öncelik kazanmak, yayını kendisinininkinden hareket eden ve onu tekrarlayan bir görünümüne düşürmek gayesini taşıyan bu yazı önünde, ilim ahlâkını her şeyin önünde bir değer taniyan bir öğretim üyesi sıfatıyla bir hoşgörü imkânım bulunmamaktadır".

Gerçekleştirmeyi düşündüğünüz yazılarınızı, eserlerinizi; makalelerinizi tarayarak çıkarmış değilim. Ama rahmetli Köprülü gibi yazılarınızda millî edebiyat anlayışına meselâ Türk edebiyatında mektup nevi (Ömer Faruk Akün, Namık Kemal'in Mektupları) gibi rezerv koy-

saydınız veya bunu bilebilseydim gerçekten böyle bir yazıyı yazmazdım. Çünkü sizin bu konudaki hassasiyetinizi en iyi ben bilirim. Hatırlarsınız vaktiyle “Necat orda burda Millî Mücadele edebiyatından bahsediyor, onu ben yazacağım, benim notlarımı kullanmasın” diye Necat Birinci’ye benimle haber gönderdiniz. Necat yıllardır neşrinizi bekledi, sonunda eserini tamamlamak üzere. Yine öğrenciniz M.Fatih Andi’nin bir gazetenin ek olarak verdiği Tanzimat Sonrası Türk Edebiyatı Tarihi kitapçığının bendeki tek nüshasını “bana vermedi” deyip aldınız. Ders notlarınızı neşrettiğini düşünüyordunuz. Yine pek çok konuya, başkaları sizin kadar değerlendiremez, konu kaybolur diye, nasıl tesahüp ettiğinizi en iyi ben bilirim. Çok samimî olarak söylüyorum, konuyu yazacağınızı bilseydim kesinlikle böyle bir yazı yazmazdım. Nerde kaldı ki “öncelik kazanmak” için notlarınızı neşredeyim. Nitekim bugüne kadar kendimi belli konulara hapsedtim, yazmak istediğim pek çok konuya size hürmeten girmedim. Üstelik yine yazmak istediğim veya yazdığım pek çok konuyu sizinle istişare etmeye çalıştım, en azından haberdar etmiş oldum. Yalnız bu konuyu sizinle konuşamadım. Çünkü önce size sunulan bir sayıda çıkacaktı; bu sayıdan sizin haberiniz olmamalıydı. Ayrıca Kıbrıs’a gitmek üzere olduğum dar bir zamanda o yazıyı yazmak durumunda kalmıştım. *Namık Kemal’in Türk Dili ve Edebiyatı Üzerine Gorusleri ve Yazıları* adlı kitap rahmetli Mehmet Kaplan Beyin işaretile ve 1988’de yazarımızın ölümünün 100. Yıldönümü için önceden başlanmış bir hazırlık idi. Bu vesile ile Kaplan Bey, Namık Kemal’in bütün eserlerini kürsü olarak hazırlamayı düşünmüş, bana da dil ve edebiyat yazıları düşmüştü. Ancak ben devam edebilmiştim. Kitabın hazırlanışında daima sizinle istişare etmiş, hatta bazı kaynaklarda Namık Kemal’e mal edilen yazıları size göstermiş, sizin de, o yazıların Namık Kemal’in olamayacağını söylemenizi üzerine kitaba almamıştım. Kitabın ön sözünde “Her zaman olduğu gibi, çeşitli yardımlarını gördüğüm, kendisine götürdüğüm problemleri halletmek için zaman ayıran Hocam Prof. Dr. Ömer Faruk Akün’e teşekkürü bir borç bilirim” diye teşekkür etmiştim. Hatırlayacağınız gibi bir Ankara dönüşünde size Namık Kemal’in şiirlerini beraber hazırlamayı teklif etmiş, sizden de “benim hazırlığım var kendim neşredeceğim” cevabını almıştım. Tabii yıllardır neşretmenizi bekliyorum. İşin doğrusunu artık söylemeliyim. Size yapılan teklifin maksadı, sizden, uzun zamandır üzerinde çalıştığım, Namık Kemal’in şiirlerini neşretmek için icazet almaktı. Siz öyle dediğiniz için dosyayı kapattım. Benim size karşı “öncülük kazanmak” gibi düşüncemin olamayacağını düşünmemenize gerçekten çok üzülüm. Ben sizin öğrencinizim, sizden çok şey öğrendim, bunu her zaman iftiharla söylerim, söylemeye de devam edeceğim. Bu bakımdan öncelik daima sizindir. 1969’dan beri sizin öğrencinizim. Lisans öğrenciliğinden sonra doktorayı sizin yanınızda yaptım. Yrd. doç. oldum, doçent oldum. Yıllarca süren bir hoca-öğrenci, mesai ve meslek arkadaşlığımız var. Hemen ifade edeyim ki daima sizin öğrenciniz oldum, saygıda kusur etmemeye çalıştım, bu konuda büyük bir gayret sarfettim. Bunu çevremiz hep bilir. Hatta İstanbul Üniversitesinin eski rektörü Prof. Dr. Bülent Berkarda bile kısacık Üsküp seyahatinde bunu farketmiş ve bana söylemiştir.

Bunca yıldır Türk edebiyatının çeşitli meselelerini sizinle konuştuk. Daha doğrusu pek çok konuyu size sorduk ve cevabını aldık. Bu bakımdan tabii olanı konuların izahında müşterekliğimiz değil midir? Hatta ben bundan iftihar ederdim. Ama şimdi galiba farklı olmaya çalışacağım. Yukarda da görüldüğü gibi, yazımda kullandığım iki metin ders notlarımda da var. Mehmet Emin’in Biz Nasıl Şiir İsteriz’i ile Gökalp’ın Sanat manzumesi. Diğer öğrencilerinize sordum bunlara Faruk Nafiz’in Sanat şiirini de eklediler. Demek ki bunu daha sonraki yıllarda eklemiştir. Sorduklarını içerisinde kimse, sizin, Ömer Seyfettin’in Yeni Lisan makalesi ile Mehmet Akif’in Edebiyat yazısını tahlil ettiğinizi söylemedi. Aslında yazımda üzerinde durduğum metinler kimsenin bilmediği veya yeni keşfedilmiş metinler değil. Metinlerin yorum veya açıklaması için büyük bir hazırlığa falan da ihtiyaç yok. Ayrıca şunu da eklemek ihtiyacını hissediyorum. **Millî Edebiyat Anlayışı** yazısı öyle edebiyat tarihinin çok

bir sene boyu sadece Yahya Kemal üzerinde durdu. Hayatını, bu ara şairimizin Üsküp ve Paris yıllarını uzun uzun anlattı. Yahya Kemal'in bazı hatıralarını okurken gözleri yaşardı. Sonra Ezansız Semtler, Yeni Bir Ufuk gibi nesir yazılarını, Süleymaniye'de Bayram Sabahı, Kocamusta Paşa gibi şiirlerini, Lâle Devri gazellerini okuttu. Bu dersler çok zevkli olurdu.

Prof. Dr. Mehmet Kaplan'ın derslerinde amfiler tıklım tıklım dolardı. Hocanın hikâye ve şiir tahlilleri çok zevkli idi. Ecir ve Sabır hikâyesini okurken gülmekten kırılırdık. Devirler ve nesillerde Tanzimat sonrasındaki değişmeler, şahsiyetler geçit resmi yapardı. Kaplan Bey ayrıca seminer dersleri yapardı. Özellikle Tanpınar'ın *19 uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi*'ni okutur, tahlil ederdi. Bize Tanpınar'ın bir cümlesinden çeşitli cümleler yaptırır eseri anlamamızı sağlardı. Kaplan Beyin dersleri bir beyin fırtınası gibiydi. Türk edebiyatının ve kültürünün çeşitli meseleleri beynimizin içinde dolaşırdı. Kaplan Beyin doktora dersleri ayrı bir yazı konusu olabilir, bunun için buraya girmeyeceğim.

Yazımın başında da ifade ettiğim gibi bizim öğrencilik yıllarımız Türkiye'nin sıkıntılı günleriydi. Bu bakımdan da yeterince ders gördüğümüzü söyleyecek durumda değilim. 12 Mart muhtırasına kadar zamanımız boykot ve tatillerle geçiyordu. Ancak bu tarihten sonra düzenli bir eğitim görebildik. Bu vesile ile vefat etmiş hocalarımıza Tanrı'dan rahmet, sağ olanlara uzun ömürler dilerim.

önemli bir meselesini halleden, yazılması zor bir yazı da değil. Hatta onun sıradan bir yazı olduğunu, bir keşif falan olmadığını ifade edeyim. O yazı bana bir şöhret, makam ve mevki falan da kazandırmış değil. Zannettiğiniz gibi bir zavallılığı yapmam için hiçbir sebep yok. O yazıya ihtiyacım da yok. O yazı ile doçent, profesör, ordinaryus profesör falan da olmuş değilim.

Dahası siz emekli olduktan sonra önce Servet-i Fünun ve II. Meşrutiyet Devri Edebiyatı adı ile sonra Millî Edebiyat adı ile sekiz senedir ders okutuyorum. Bu derslerde okutacağım başka metinler var mı ki? Metinler anlaşılması güç, anlamak için özel bir gayret isteyen metinler de değil. Bu metinleri meslekdaşlarınızdan herhangi biri aynı şekilde açıklar. Üstelik bu konuda anılan yazımda dip notta belirttiğim gibi, daha evvel, Fuat Köprülü ve Ağâh Sırrı Levent yazılar yazdılar. Millî edebiyat, edebiyatımızın bir devresinin adı, üstelik bu konu çok tartışılmış hatta anketler yapılmış, kitaplar yazılmış bir konu. Necat Birinci, Kemal Yavuz ile hazırladığımız lise ders kitaplarında da bu metinleri değerlendirdik.

Son olarak şunu söyleyeyim. Sebebini anlayamadığım bir saldırı karşısındayım. Rahmetli Mehmet Kaplan "Bizim Faruk düşman kazanma sanatını çok iyi bilir" derdi. Sayın Hocam ne yapsanız beni kendinize düşman yapamazsınız. Ama kırılmadığımı da söyleyemem.